

De Wijk der Toekomst, de Toekomst der Wijk

Oorschot, Leo

Publication date

2020

Document Version

Final published version

Citation (APA)

Oorschot, L. (null). (2020). De Wijk der Toekomst, de Toekomst der Wijk., College van Rijksadviseurs. <https://panoramalokaal.nl/actueel/blog/blog+de+wijk+der+toekomst+de+toekomst+der+wijk/>

Important note

To cite this publication, please use the final published version (if applicable). Please check the document version above.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download, forward or distribute the text or part of it, without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license such as Creative Commons.

Takedown policy

Please contact us and provide details if you believe this document breaches copyrights. We will remove access to the work immediately and investigate your claim.

☰ Panorama Lokaal

[blog](#)
[nieuws](#)

Blog: De Wijk der Toekomst, de Toekomst der Wijk

20 apr '20

Panorama Lokaal is vliegend van start gegaan. Tijdens de ateliersessies hebben de ontwerpteams buurtbewoners en de lokale coalitie stevig ondervraagd over hun ideeën om de wijk klaar te maken voor de toekomst. Vanwege de coronacrisis maakt Panorama Lokaal een pas op de plaats. De tweede serie ateliersessies schuift door naar juni, maar dat betekent niet dat het denken stil staat. Sterker nog, misschien vraagt de coronacrisis wel juist om extra denk- en ontwerpkracht. Ter inspiratie publiceren we een serie van blogs. Het woord is daarom aan Dr.ir. Leo Oorschot van het 1M Homes initiative van de TU Delft die zijn kijk geeft op de opgaven van Panorama Lokaal en vertelt waar nog kansen liggen. Teams, doe er je voordeel mee!

Als we over dertig jaar terug kijken op de huidige wijken zal men verbaasd zijn hoe die er uit zagen. Komende jaren zullen deze wijken ingrijpend veranderen. Vanuit klimaatperspectief gaan we nieuwe eisen stellen aan mobiliteit, het opwekken van energie, biodiversiteit en ruimte voor groen en water. De opkomende circulaire economie met nieuwe bouw- en materiaaltechnologieën bieden interessante perspectieven. Ook veranderingen in de zorg en betaalbaarheid, beschikbaarheid en bereikbaarheid van woningen voor nieuwkomers is een aandachtspunt. Kortom de perfecte storm voor verandering.

Door Panorama Lokaal krijgen we op zeven verschillende locaties aan stadsranden een voorzichtige doorkijk naar de toekomst. We zien vier soorten wijken die grenzen aan buitengebieden: de vroege wederopbouw (±1950-1965) met vooral portiekflats en gezinswoningen, de late wederopbouw (±1960-1975) met tienlaagse flats en gezinswoningen, woonerfwijken en groeikernen (±1965-1985) en de laatste ring van Vinexwijken (1995-2015).

Het team 1M Homes van de TU Delft was aanwezig bij de panoramasessies. Doel van deze sessies was om samen met de lokale partners te formuleren met welke opgaven de ontwerpteams aan de slag zouden gaan. We zagen hier dat wie aan tafel zit het gespreksonderwerp en de thematiek van de uitvraag bepaalt. Op sommige locaties ontbraken bijvoorbeeld partners die zich bezighouden met de energietransitie, zorgtransitie, de waterhuishouding en natuur. Dit zie je terug in de uitvragen aan de ontwerpteams. Veel coalities benoemden vooraf als opgaves vooral verbetering van kwaliteit van de openbare ruimte en verduurzaming van de woningvoorraad. Uiteraard belangrijk, maar ook eenzijdig. Lange termijn doelen mogen meer in beschouwing worden genomen. Die geven wijken immers

Het team 1M Homes ziet verschillende thema's die kansrijk zijn en waar teams zouden moeten richten.

[English summary](#)

☰ Panorama Lokaal

een groot probleem. In 1946 woonden er nog 3,75 mensen op een adres, nu is dat 2,1 personen. Als deze doorstromen naar bijvoorbeeld kleinere appartementen of gemeenschappelijke woonvormen met eventueel zorg, dan komt er veel woonruimte beschikbaar voor nieuwe bewoners. Dit punt hangt samen met verdichten.

Verdichten

Vooraf in Haarlem, Rotterdam, Vlaardingen en Tilburg is verdichting een kans voor het verbeteren van de leefbaarheid, verbetering van de doorstroming en het versterken van de wijkeconomie. Verdichten is meer dan alleen het bouwen van huizen. Tegenwoordig heeft één persoon 65m² woonoppervlakte. Wijken zijn enorm verdund met het aantal bewoners. Het aantal éénpersoonshuishoudens is nu al 38,3% en een paar zonder kinderen is 28,8%. Naar verwachting is 44% van de Nederlandse bevolking in 2060 alleenwonend. Terwijl de meeste huizen in Panorama Lokaal wijken ruime gezinswoningen zijn. De afname van het aantal bewoners in een wijk heeft consequenties voor voorzieningen zoals scholen en supermarkten: die verdwijnen. Dat maakt deze wijken weer minder aantrekkelijk voor potentiële nieuwe bewoners.

Revolutie in bouwtechnologie

De klimaatneutrale ambities en de circulaire economie leiden de laatste jaren tot een revolutie in materiaal- en bouwtechnologie en dat zal nog wel een aantal jaren duren. Architecten moeten tegenwoordig de Milieuprestatie (MPG) en Energieprestatie (EPG) berekenen voor woningen. Met de MPG worden de CO₂-schaduwkosten berekend. In de ontwikkeling van materialen en bouwtechnologie die voldoen aan de milieu- en energieprestatie voltrekt zich een revolutie. 'Passief bouwen', 'open building' (drager-inbouw), 'modulair en gestandaardiseerd bouwen', 'biobased materialen', waarden en transformeren van bestaande gebouwen, materiaalstromen bij de transformatie van woonwijken. Met het metabolisme van de wijk, de materialen die binnenkomen en die er uitgaan zal men rekening moeten houden. Een gesloten materiaalbalans en Wijkpaspoort bij Madaster is het beste, afval is de grondstof.

Crisis op de woningmarkt

Nieuwkomers op de woningmarkt in stedelijke regio's zijn kansloos. Betaalbare woonruimte is er niet, terwijl er wel een ruim aanbod is van hele dure woonruimten. De woningbouwopgave zoals door het kabinet gesteld in verschillende deals is niet geadresseerd in de uitvragen, maar wel degelijk actueel. De crisis op de woningmarkt is niet los te zien van de kwaliteit van wijken. Verdunning aantal bewoners per huishouden, vergrijzing en ontgroening hebben een negatief effect op wijkvoorzieningen zoals scholen, sportvoorzieningen of supermarkten. Terwijl tal van nieuwe woonconcepten, zoals cohousing die woningen weer betaalbaar maken. Bestaande voorraad woningen beter benutten en eerlijker verdelen is een uitkomst.

Relatie stad-landschap

[English summary](#) De met vergroenen en verblauwen van de leefomgeving en biodiversiteit stimuleren van de natuur in het verstedelijkt landschap. Deels om de gevolgen van de verandering in het klimaat op te vangen zoals wateroverlast en hittestress. Deels omdat nieuwe technieken zoals

☰ Panorama Lokaal

Gezondheid

Al een aantal jaren speelt het: met hiv, sars, ebola, mers, q-koorts en covid-19 zijn infectieziekten centraal komen te staan. Door de toenemende bevolkingsdichtheid, concentratie van mensen in stedelijke regio's, globalisering en de reisbewegingen die hiermee gepaard gaan, intensieve veehouderij staat de mens voor een ingewikkeld vraagstuk. Er lijkt een verband te zijn tussen verspreiding van virussen, de dichtheid en nabijheid van mensen en dieren met onze verstedelijkingspatronen en ruimtegebruik. Lockdown en social distancing zijn nieuwe buzzwords. Hoe wordt de verspreiding van virussen gedempt? Hoe worden kwetsbare mensen beschermd? De impact op de maatschappij en economie is groot. Ook op het ruimtegebruik en de inrichting - binnen en buiten - waar veel mensen fysiek samenkomen: het publiek domein, openbare gebouwen en woongebouwen. Voor ontwerpteams een uitdaging.

Panorama Lokaal geeft ons een doorkijk voor hoe Nederland er in 2050 uit gaat zien. Door een omgekeerde verrekijker kijken we in de toekomst. Maar zeker is dat deze dichterbij komt.

English summary

☰ Panorama Lokaal

Over Leo Oorschot

Dr.ir. Leo Oorschot is PostDoc-onderzoeker en docent aan Delft University of Technology, Architecture and the Built Environment. Daar is hij verbonden aan het 1M Homes initiative die reflecteert op de crisis op de woningmarkt en de relatie met de kwaliteit voor de leefomgeving. Onderzoeksthema's van het team 1M Homes initiative zijn o.a. zorg-, energie-, materiaal/bouwtechnologie- en mobiliteitstransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie in relatie tot zowel de bouwproductie van nieuwbouw als de transformatie van de bestaande voorraad woningen en kwaliteit van de leefomgeving bij deze veranderingen. Daarnaast is hij als architect, urbanist en business developer bij atelier PRO architecten en werkt aan projecten in het binnen- en buitenland.

initiatief

Deze ontwerpprijsvraag is een initiatief van het [College van Rijksadviseurs](#), in samenwerking met het [Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties](#), het [Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit](#), het [Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat](#), het [Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap](#), [Aedes](#), en [Staatsbosbeheer](#).

aanmelden nieuwsbrief

e-mailadres

---

aanmelden

contact

06-29418963

info@panoramalokaal.nl

English summary